

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
виносить: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на четверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тижні 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto поcht. щадництв ч. 98.704.

РУСЛАН

Християнсько-сусільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім
неділь і руских съят о 5 год.
по полудни. — Редакція адміні-
страція і експедиція „Руслан“
при ул. Хмельовського ч. 15, II.
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського в паса-
жі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на
попередну засторогу.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від цигта. — Оповіст
звичайні приймають ся по ц. ч.
20 с. від стрічки, а в „Надісл-
нім“ 40 сот. Подаки і приваги
донасена по 30 сот. від стрічки

Одностороння політика.

(З нагоди відрочення соймової сесії).

(Δ) В середу відрочено сесію краєвого сойму до осені і з тієї нагоди насувається питання, який єї добуток для руского народу?

В справі виборчої реформи, котра зазнала головно умі всіх послів, котру рускі послі висунули як одиночне і найважливіше домагання руского народу, а всі інші справи лишили на бощі, як ми се вже назначили в ч. 34. в передовії „Що діє ся з нашими культурними домаганнями?“, не доведено до успішного висліду, хоч обидві сторони до певної міри зближилися до себе.

Може бути, що в осені поведе ся довести сюди справу до ладу, а може й ні, бо нема такого політичного пророка, котрий міг би дати певну запоруку. І не оден зневірливий буде потішати ся тим, що ліпше ніякої виборчої реформи, як би мала бути некористна.

Але ж навіть колиб ухвалено таку виборчу реформу, як домагаються ся у видавні заснові українські радикали (ови стоять при 33½ прц.), чи і се даст нам запоруку, що опісля все інше само до нас прайде?

Такий погляд відає ся нам зовсім непевним, бож усім ще живо оставає в тямці ся безмежна радість по ухваленню загального права виборчого до державної ради, по кої тім українські радикали сподівалися занять верховладнення в краю і в парламенті становище і перестроїти все на свій лад:

Минає вже п'ять літ з того часу, як державна рада стала „народним парламентом“, як в ній засіло в троє більше послів, чим давнішими часами і то послів, що з певним презирством споглядаючи на своїх попередників називають себе „справедливими представниками народними“, а тимчасом не спровадили ся ані в дрібній частині сі високопарні обіцянки, голошені перед парламентарними виборами ані до першого ані до другого народного парламенту.

Після такого сумного пятилітнього до-

сівіду можна зовсім сподіватися, чи є тепер голошенні клічі: „перше виборча реформа, а відтак уже все інше предложить ся нам“, не остане подібною високопарною обіцянкою, як ті велики ваді покладані на загальні вибори парламентарні і народний парламент.

А тимчасом жите народів не стоїть на

однім місці, народи засібніші, вистачеши ширими правами поступають бістро вперед,

розвиваються в культурних нававодах, а

наш бідолашний народ хоч підбігає за ними,

але не може їх дігнати задля своїх недомагань, недістаті і немочі.

Він має ще багато потреб і домагань на всіх царинах народно-політичного, культурно просвітніого і господарського життя, має багато недостач і прогалин, які треба би конечно виповнити і засвоїти, він потребує ще великих засобів і помочі, щоби його культурний розвиток поступав коли вже не вперед то б. дай поруч інших, хоч би лише сусідніх земів народів.

Досить розглянутися в школівцтві, щоби побачити, скілько там починен бі ще для руского народу зробити сім і правительство, щоби хоч в часті зарадити тим недомаганням і недостачам, які тяжко відбиваються на національно-просвітнім розвитку і поступу руского народу. А ті недостачі проявляються і в народних та видлових школах і в учит. семінаріях і в середніх школах, не згадуючи вже про заводомі школи, яких Русини зовсім не мають.

А так само недостачі бачимо і в надзорі тих шкіл і в школах властів; руских інспекторів окружних і краївських вельми мало, а руских референтів-урядників в раді шк. крі в міністерстві про сім'ю зовсім нема. Такі недостачі бачимо і в інших властях краївських і державних.

Не вихідовано отже пригідної хвилі, щоби хоч найсильніші потреби на тім полі були засвоєні і бодай давніші домагання руского народу в тім напрямі відзначені. Руский народ потребує для широкого і правильного розвитку і поступу господарського промислових, господарських, торгових шкіл, бо тільки

тим способом може виробити ся независима середня верства сусільства.

Не малої важі для здійснення домагання укр. руского університету була ухваля дотичного відзначення до правительства, яке належало б і можна було в теперішніх обставинах перевести.

Перед кількома роками висунуто в рускій стороні в сім'ї справу будови народного театру, котрого дружина приневолена тинята ся по таких неможливих закутинах як Gwiazda або тим подібні, однак, як тоді вся руска сусільшість а передовсім посли з одушевленем піддержували ся домагання в сім'ї, так тепер що справу зовсім позабуто і відложено в довгий ящик. А тимчасом теперішня хвіля була така, що можна було і в сім'ї справі осiąгнути корисний вислід.

Хвіля така, як теперішня, минає звичайно безповоротно, або не так скоро вертає, а занедбане також хвілі відбивається велими шкідливі на розвитку народу.

Здорова і розумна народна політика вимагає того, щоби провідники єї не спускали з ока потреб руского народу на всіх царинах єго життя і не впадали в односторонність, котра доводить до шкідливого занедбання на позабутих або залишених обсягах нашого народного життя.

Будівничим згоди під розвагу.

В серпні 1910. року, серед найбільшого розгорту народних шовинізмів в Галичині, постали ми були в „Руслані“ статю, в якій виказували потребу українсько-польського порозуміння, не для вигоди винішньої хвилі і не для потреби виключно галицької, а ради добра і щасливого розвитку обох народів в будучині на цілім їх величезним етнічним просторі. Наші вислови найшли були доволі голосний відгомін не тільки в польській пресі, заговорило про них також і „Нове время“, розуміється ся не без съяного обурення, а его галицька експозитура назвала нашу статю та-

кою підлостью, якої вже давно не печатано. Шо ж робити?

Ми не сподівалися, а навіть не бажали і не бажаємо, щоби хвалили нас ті, що в лиці плюють своїй рідній мамі. Нам ходило о се, щоби сказати діло совісти, щоби хоть краплину зимної води капнути на розпалені умы засліплених загорільців. Ми свою річ спочинли і нині згадуємо сей дрібний, але щирій вчинок не без вдоховлення.

Бо їй справді треба було мати сильну віру в побуду правди над злою, а розуму над засліпленем, щоби тоді, коли борба доходила майже до ножів, говорити про згоду. А про цінні микуло заледви два роки і наш голос став голосом загалу, бо загально почалося говорити про потребу українсько-польського порозуміння і єднання.

Справа перенесла ся на видінню галицького сойму, де з обох сторін ведено її дуже енергічно і хоть не доведено до кінця, а всеж таки зроблено не мало. Більше тоді сам факт, що така поважна справа, як побут обох народів в одному краю, перешла із стопців загоріліх дневників до рук народних представників, в устах агіаторів-ренунів до сердець послів, котрі засіли до ради при спільнім столі, вже та одна обставина мав своє неабідне значення в історії українсько-польського зближення.

Та висвітлено тут не одну річ, неодні обговорено, в неодній справі показало ся, що ве такий вовк страпливий, якого малюють.

Не хочемо бути ані зловіщими пророка-ми, ані знов за рожево глядіти на справу, скажемо тільки те, що будемо велими раді, коли она по короткій перери віуйде знов на дневний порядок і не уступить з нього так довго, як дійде до щасливого кінця. Сей кінець, хто зна, чи не став би початком якої нової доби в розвитку нашого краю, а може й в історії обох народів. Розуміє ся, що, як польська пословиця каже, nie od razu Rzym zbudowano i godi bажати, щоби таке поважне діло рішати на скорі, але було би дуже сумно, коли би всілякі ревуни ужили проволоки на се, щоби наново розбурхати втихомирені пристрасті загорілості і підти

годня сей другий, коротший цибух — сказав, встаючи з фотелю і здіймаючи лульку з цибух, з котрого курив.

— На що, коли вільно сплатити?

— Побачиш. Паруй но кварта!

— Як отець канонік кажуть?

— Борони, моспане, живота з лівого боку!

Органіста здивував ся.

— Всякое деханіє да хвалити Господа, щоби поправді сказати, а се на що?

— Не читай вічого, лише слухай. Зіпрайся на лівій ногі! Лішче, так. Перегна ся! Живіт назад! Ов, який же у тебе живіт твердий! Коли я був у твоїх літах, то ще мав я панна Киль ці Тимінська, котрій я он-гді післав сушніх грушок на сімнайця уродини. Піднеси голову! Права вільни! Тупни! Раз, два! Винни груди! Рука так! Потім так! Розумієш? Я так, ти так! Раз два! Garde vous!

— Як прикажете, отче каноніку, так зроблю.

— Тепер позір! En garde!

Органіста зойкнув, а кварта пішла так добре, що поцілила не лише пана Денгелевського в живіт, але і в два вазонки з фуксіями на вікні, котрі злетіли в великий гласом.

Біда підрядним сотовінам, як попадуть Помежи вістря лицарів могучих**)

задекламував отець Петро, стаючи над чере-

мене на костелі треба би дещо направити, але у мене сирітка губа важійша, ніж діра у костельних гонтах“.

Отець Петро мав великий тіністий огорod; у нім було богато дерев, нині вже віро-

слих, що він їх сам садив власною рукою. бо вже більше як пів сотні літ сидів на клониці

кінської парохії.

На овочах розумів ся він дуже добре, годував їх на дарунки для колятора і сусідів, а цвітів було у него в брід. Як коло них ходив, то все з ними розмовляв. Одні хвалив, на другіх сердився, над іншими милосердив. Треба було слухати. „Ов! нарцизу, якже ти вибув, ах зломив ся, бачиш. Почекай же, я тебе під іру. Так. Тенер тобі буде лішче. Тримай же ся добре, так. А сей лобур, сонішник, як роз анонів ся! Думав би чо, що він не знати що!

„Який заморський туліан або анаанс! А ти чого ту спинаєш ся, повою одна! Дивіться! На пліт дранас ся так, як би жердки не мав! Ов! Ше мені чесний горошок до чого злого намовиши. Спробуй лише! А ті коввалики які гарненькі! Як павночки! Тільки ви, астри, юди не пхайте ся! Го! го! Знаю я вас! Ніби то я не служив при улавах! Го! го!“

Часом отець Петро, коли добре виспався по обіді, під впливом давніх згадок набирає лицарського завзяття, а що вже був трохи здитаній з причини старости, то жертвою був пан Денгелевський. Коли заносило ся

на заверуху перед пруско-австрійською війною, отець Петро, закотивши полі від ряс, зі старою уланською шаблею в руці, муштрував на подвір'я плебаніїв охотників, поміж котрими був і пан Денгелевський, тоді ще помічник писаря і кавалер. Отже дідусь бував від часу до часу цікавий, чи органи не забув мушири?

— Бери, моспаньку, сей довгий цибух, не сей, тамтой, довший — приказував він — а мені прошу подати

бінет сповнити будуть чинності аж до приїду ново вибраного президента до Нанківа.

На всіх урядових будівлях в Пекіні вивішено республіканські хоругви. Є се хоругові о 5 красках: чергоній, жовтій, білій, синій і чорний, які зображені пять племен, мешкаючих в державі, а іменно: Китайців, Манджурув, Монголів, Тибетанців і музулманів.

Що до становища великороджав до нової республіки нема ще ясної і певної гадки. Найпевніше, що великороджав переждуть якийсь час і коли нова республіка даста за поруку ладу і порядку, як се було з Португалією, тоді признають її.

Та вже й тепер заходить ся Японія коло укріплена своїх впливів в новій республіці. Японські капіталісти позичили новому правительству 20 мільйонів таелів за якісні господарські конcesії, а наміряють позичити ще більше.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Ізидора преп.; римо-кат.: Алексія. — В неділю: руско-кат.: Агафія; римо-кат.: Флавіяна.

— **В справі евхаристичного конгресу у Відні.** В кількох статтях "Руслава" була обговорена справа евхаристичного конгресу у Відні.

Сей конгрес тішить кожного віруючого католика, бо тоді загреє ся до життя християнського, та прилюдно віддасть поклон Богественному Спасителеві в Найсів. Тайні Евхаристії.

Сей конгрес обходить і тішить також Русинів-католиків. Однак на жаль в жадній статті не було згадано чи і в який спосіб Русини католики будуть могли брати участь в сім конгресі як самостійна група церковна і народна. Річ се не малої ваги, коли би галицькі Русини могли взяти участь в сім конгресі в своєму обряді. Нехай католики съївта пізнали би нашу літургію, наш спів, наш прегарний обряд.

В тій цілі передовсім наш Епископат нехай постарає ся в комітеті о гідне місце для нашого обряду, опісля завізве Русинів до паломництва на сей конгрес до Відні. Способні доктори богословів нехай приладять реферати на тему — обряду нашого, поширення католицизму, історії мартирольгії католиків від съїв. Йосафата до найновіших часів, і т. д.

Можна би зібрати деякі предмети з обласністю Евхаристії; до сего покликаний наш нац. музей, Достава, Ризниця і др. Передовсім запросити з рефератом о нашій літургії такого съївота як Всеєв. о. кн. Макс, котроого іма вже знане між нашим народом і так дуже цінне, а се ім'я знане також і в цілім католицким съїві.

Русини-католики згуртовані з нашими Епископами при особі Всеєв. о. Макса могли бути поважною групою всесвітнього евхаристичного конгресу у Відні.

Подаю сіх кілька заміток в цілі вивчення дискусії.

о. Д. Б.

— **Сникане державної ради.** "N. fr. Presse" доносить, що сесія державної ради заче ся дня 29. с. м. Речинець скликана делегацій не є досі визначеній з причини недуги гр. Ерентала.

— **Стан здоров'я мін. гр. Ерентала** — як доносять з Відні — дуже погіршив ся. Прояви уремічні і ослаблені серця можуть в кождій хвилі спровадити катастрофу. Лікарі стараються скріпити функції серця. Хорій тратить від часу до часу съївідомість. "W. Allg Ztg" пише, що по думці лікарі недуга може ще на довго протягнути ся. Гр. Голуховський довідується вчера особисто про стан здоров'я хорія.

— **Галицький судовий повіт** — як доносять "Станіславівські Вісти" — виказує тепер мало просвітні і економічні праці. Читальні "Просвіті" і кружки "Сільського Господаря" переважно малодіяльні. Тимчасом в осередку повіту, місті Галичи, русофільство росте безстримно. В останніх часах прибуло там ще кілька нових московичів - дудкевичів: лікар і два адвокатські кандидати. Міщанство з малими вимками запаморочене карапетством і треба великої праці, щоби освідомити его і привернути до укр. народного табору. На жаль в тім наявні з нашої сторони дуже мало робить ся.

— **Гайдамацтво.** В Неполомицях відбулося оноді всенародне віче, на якім кількох бесідників, а межи ними п. Заморський, виголосив такі пристрастні мови проти намісника, що під їх вlivом вічевики спалили портрет намісника.

— **По утечі Січинського.** В станіславівському суді зачала ся нині розправа проти сторожів війни, обжалованіх о уділених помочі. М Січинському при утечі.

— **Знесене съївят.** "N. W. Tagblatt" доносить, що на основі розпорядка папи мають бути знесені в австро-німецьких краях отець римо-католицькі съївят: Другий день Різдвяних съївят, другий день Великодніх і Зелених съївят, съївято Трех Королів, съївято Пр. Д. Марії Громничної дня 2. лютня і съївято Успення Пр. Д. Марії дня 15. серпня.

— **Виховане Сіяні.** З Перемишля доносять: Від дня 9. с. м. вода в Сіяні постійно підноситься і позавчера вечером осягнула найвищий стан. Вода заляла передмістя "Вовче"; около 60 домів стоять під водою. Військові оболоняють воду представляють вид великого озера. Вода заляла також частину шпиталя, трупарні і заведене Брата Альберта. На ул. Паненській пливе вода майже рівно з дорогою. Шобоють ся, що крига може зірвати дерев'яний міст на Сіяні. Сіян вилів також в Красини. Около шівночі почала вода дещо спадати.

— **Преса в Австрії.** З кінцем 1910 р. виходило в Австрії 4.008 ча описів. З сего 2.189 відмінний, 1.068 в чеській, 340 в польській, 130 в італійській, 89 в словинській, 57 в руській, 30 в сербско-хорватській, 16 в єврейській. 12 в румунській моні. З 4.008 часописів було 172 дневників.

— **Арештоване фальшивників монет.** Зовсім несподівано викрила львівська поліція добре зорганізовану ватагу фальшивників грішок, котра вже в кількох тижнях пускала у Львові в обіг 1- і 5-коронові монети власного "краєвого" виробу. Одного разу Стасьонович прийшов до студента "Політику" Стогарта Мілля; в. кн. Миколай взяв ся з запалом до читання, але г. Стерогонов, побачивши книжку в руках князя, відобрив її зі словами: "Ваше царське величество є за молодий, щоби читати такі речі". Мимо гніву і всяких заходів князя книжка ему не віддано. В неділю спітав великий князь Стасьоновича: "Що за страшну лекцію дали ви мені? Ні, ся тиранія в неможлива і незвіносима". Коли відтак в 1861. році студенти університета домагалися більших свобод, в. князь просив учителя, що би ему пояснив, що розходить ся студентам. "Ваше царське величество є певно ліпше по-формовані про се від мене", відповів Стасьонович. На се сказав в. князь з гріком усміхом: "Я? Я зовсім нічого не знаю, про нічо не дізнаю ся, про нічо не съюмі знаюти. Пречінь аж вчера позволено донести мені, що Людв. Філіп опустив Францію не по своїй волі". І з сумною рефлексією зазначив, що лише люди, котрі дійсно беруть участь в житті — наче на улицях живуть, дізнаються про справи і можуть їх оцінювати. "Они чують голоси всіх двонів, а я на своїй недоступній вижнії ані одного".

— **Самоубийство** Робітники заняті виробуванням леду на Пелчинськім ставі найшли капелюхи з монограммой J. R. Се дало очевидно підозріння, що хтось сповинив самоубийство. Повідомлено про се поліція перевела дохдження і ствердила, що сей J. R. є студентом права, а в дому вийшов перед 24 годинами. Родина пізнала капелюхи пропавшого. Супроти сего зарядила поліція перешукання ставу і вийшла тіло попельника.

— **Розправа о шпігуни.** Перед орікаючим трибуналом в Перемишлі покінчилася оноді нічною ночию розправа проти Марії Тромбчинської родом з Петербурга, обжалованої о шпіонство в хосен Росії. Обжалована прибула до Перемишля при кінці мая м. р., та замешкала в готелі і дуже скоро наявазала тісні зносини з офіцієрами перемиської залоги і при тій нагоді почала видобувати від них відомості про перемиські військові укріплення. О ден з наявідущих єї, резервовий кадет Генрих Бльох дав ся їй зловити і доставив її деяких інформацій і карт, але другий кадет Говорка, обережніший, донеє про все властям, в наслідок чого Тромбчинську арештовано. У неї переведено трусенію, яка видала дуже богатий, обтяжуючий єї матеріал; найдено у неї богато компромітуючих паперів, фотографічний апарат в виді годинника і т. п. О співчині обжаловано також і Бльоха. Обжалована до вини ве признала ся, хоч не перечить сего, що брала лекції шпігуниства у начальника варшавської охорони, Батюшина, котрий виплатив їй 180 рублів і вислав єї за пашпартом до Перемишля.

По переслуханю обжалованіх і съїдків та по промовах прокуратора і оборони трибунал видав оноді около 10. год. вечером при суд, яким засуджено М. Тромбчинську за злочини шпігуниства, обманьства (намова до складання фальшивого звідання в суд) і клевети на півтора року вязниці з постом що місяця, а Г. Бльоха за се, що не перешкодив, хот міг, злочини шпігуниства, на два місяці вязниці з постом і твердим ложем. Обов'язужено

застерегли собі три дні до надуми що до приїння присуду. Тромбчинська, яка через цілій час розправи силувала ся удавати спокійну, приняла присуд з великим пригнобленем.

— **Малолітні втікачі.** Поліційний агент придержав вчера в однім з тутешніх шинків двох хлопців утікачів: 17-літнього Ст. Ціхонського і Евг. Завуляка, що з незвісної причини утікли від родичів в Сокали. При хлопців найдено книжку каси щадності на 2.939.91 К, поштову книжочку на 290 К і готовку 57.98 К. Оба хлопці — котрих родини повідомлено телеграфічно про придержані — мають намір виїхати до Америки.

— **Самоубийство.** З Софії доносять, що австро-угорський консул др. Путік в Відні відобразив собі жите.

— **Виховане російських вел. князів.** До богато звісних вже подробиць про виховане російських наслідників престола, прибувають нові, про котрі доносять листи проф. Стасьоневича, бувшого учителя історії пізнішого царя Александра III. і в. кн. Миколая, котрі то листи обов'язтила недавно "Bibliotheca Universelle et Revue Suisse". Стасьоневич був чоловіком ліберальних поглядів і тому мав его на оціні г. Стерогонов, губернер в. князів і на кождім кроці сидив єго педагогічну діяльність. Одного разу Стасьоневич прийшов своїм ученикам "Політику" Стогарта Мілля; в. кн. Миколай взяв ся з запалом до читання, але г. Стерогонов, побачивши книжку в руках князя, відобрив її зі словами: "Ваше царське величество є за молодий, щоби читати такі речі".

— **Виховане російських вел. князів.** До богато звісних вже подробиць про виховане російських наслідників престола, прибувають нові, про котрі доносять листи проф. Стасьоневича, бувшого учителя історії пізнішого царя Александра III. і в. кн. Миколая, котрі то листи обов'язтила недавно "Bibliotheca Universelle et Revue Suisse". Стасьоневич був чоловіком ліберальних поглядів і тому мав его на оціні г. Стерогонов, губернер в. князів і на кождім кроці сидив єго педагогічну діяльність. Одного разу Стасьоневич прийшов своїм ученикам "Політику" Стогарта Мілля; в. кн. Миколай взяв ся з запалом до читання, але г. Стерогонов, побачивши книжку в руках князя, відобрив її зі словами: "Ваше царське величество є за молодий, щоби читати такі речі".

— **Виховане російських вел. князів.** До богато звісних вже подробиць про виховане російських наслідників престола, прибувають нові, про котрі доносять листи проф. Стасьоневича, бувшого учителя історії пізнішого царя Александра III. і в. кн. Миколая, котрі то листи обов'язтила недавно "Bibliotheca Universelle et Revue Suisse". Стасьоневич був чоловіком ліберальних поглядів і тому мав его на оціні г. Стерогонов, губернер в. князів і на кождім кроці сидив єго педагогічну діяльність. Одного разу Стасьоневич прийшов своїм ученикам "Політику" Стогарта Мілля; в. кн. Миколай взяв ся з запалом до читання, але г. Стерогонов, побачивши книжку в руках князя, відобрив її зі словами: "Ваше царське величество є за молодий, щоби читати такі речі".

— **Нервість чи примховість?** Всім відомо що наше т. періше століття виказує велике число нервових людей у всіх заводських працях, навіть і у школі молодежі. Куди обернемо ся, чуємо нарікане: "я нервовий". Але мало хто пригадує ся над тим, що під тим називою (чревовістю) криють ся нервінні наші хвиліві настрої (так званий розстрій духа як: дражливість, непривітливість, нетерпливість, злість і інші ріжкі наші хиби, котрі не випливав зовсім з подражання нервової системи, а виказують наглядно недостачу пановання над собою. Ся недостача пановання над собою виникає звичайно в родинних житлах, де вже візяті ся не потреба, як многі думають і тут вибухає розкішно невіддергима неправота (як в одній так і в другої стороні) як: кудиркане, незгідливість, відворкуване, вічне заперечуване, словом дася воля з ому настрою, нашо нема ніякі запори, а всьо то іде на карб "чревовість". Нерв міжна причина вагання з хати соняшну веселість, спокій і душевну рівновагу і розвиває родинне щастя. Що причинює сего є в численних случаях недостача пановання над собою, съвідчить заховане дотичної особи в службових відносинах, бо коли би супроти свого начальства дав волю своєму настрою, як в родинім кружку, то се була би безглуздість.

Хто отже зможе тут запанувати над собою, може і в інших случаях здобути ся на відповідній спокій. Певно, що виховане самого себе і пізнане самого себе вилічило бы не одного з мінимої чревовости. Справді вервово-хорій ріжнить ся від примховатого, бо той в товаристві, поміж чужими під примхом добrego виховання розуміє, що треба бути зглідним для других і шанувати чужі перевонання а дома не почував ся до ніякого зовсізання, щоби запан

НАУКОВИЙ ФЕЙЛ ЕТОН.

Др. Володимир Геринович.

Нарис до землемісці угорської України.

(Дальше).

Там, де давніше глубині моря не було кінця, там нині поважно покидають головами дерева, гдє ся їх галузі під подувом вітру як філи, неначе би хотіло пригадувати рух води морської в давніх прадавніх часів.

А ріки раз у раз вгризають ся в пень карпатських гір та розносять окрухи скель по усім усюдам. Тут котить філі золотодайна Тиса, там Дністер, а до півночі знов срібно-лентий Сян. А в їх струях, а в їх водах?

В них несуть сі ріки окрухи тіла давніх карпатських фалди, внесуть ген далеко до моря, щоби на спокійних єго філях зложити пісок і намул, з яких бере ся скеля. І присипують они піском упадаючи на дно морське умерші животини, скала грубіс та доходить в часом до поважної грубості.

Се початок творення скель таких самих, з яких складається горб карпатських гір.

А який кінець?

Не знати. Тож ми діти великої мати природи, ми єї частиною, ми за малі, щоби пізнати, куди оно усе, іде, до чого прямує.

Аби збегнути усе за малій наш розум, за коротке жите хоть би довгих-довгих по колін.

Гарно висловлює ся про слабину людського ума в справах буття ваш позабутій Тарас Шевченко. Він каже:

«Всьо іде, всьо минає і краю не має. Відкіля взялось, де оно ділосі і дурень і мудрій того не знає.»

Треба підчеркнути працю рік коло зміни звернені формі гір. Она за многоважна, щоби забути кількома словами. Бо она не лише

змінила вид гір, але і подала умовини життя для чоловіка...

Мала і незначна у свого жерела річка чи поточок виконує з питомою її витривалостю наложену на неї природою працю; оком не зловимо її наслідків, але довше сліджене виказує, що оставляє она за собою поважні сліди. Она поглублює свою дно та філями вод своїх або струю бе о стіпу-беріг. Прибравши через впад більшого числа потоків більше води, веде она свою працю чимраз успішніше, підмулює береги, чим розширює свое русло, перегризає ся скрізь тверді підложки скель, які поконує по довготривалій праці. Тут осаджує цілі гори ріні там піску, тут з бистрою струю котить обємисте камінє, яке по дорозі створяє на рівні та пісок. Особливож по зливних дощах, або в часі таяння снігів оказує ся робота рік в цілій повні; літом ледви слезить поток, а в тій порі несе він гори камінія, яким засипує домівства, поля та городи.

І се довге ділане вод поперерізуває Карпати ярами і дебрами, дало людям богато добрих природних доріг поміж гори, утворило много водопадів та відкріло в глубині-споді гір лежачі верстви, які би око людске з великим трудом та накладом гроша могло видіти. Низа бачимо много широких, плодовитих та богатих долин, що мов язики втискаються в глуб Карпат, а на яких розложилися гарні села в едоровій околиці, богаті у чисту воду і добру купіль гірських вод, богатство ліса та красоту природи.

А таких гірських долин має українська частина Угорщини много. Се благодать для нашого народу; а до того долини рік наших входять глубоко в ядро карпатського горба. Досить навести тут ті, що розложилися над Тисою, Бистрою, Латорчою, Лаборчою, Ужом, Оndавою та Топлею. Відграють они рівно многоважну роль як комунікації лінії між долинами а нутром карпатських гір.

Гори карпатських сторін угорської України не високі; найбільша їх висота в на східній

стороні, а виносить мало що більше понад два тисячі метрів. Коли порівняємо висоти нашої країни з висотами гір інших країн, то пізнаємо, що они в порівнянні з ними низонькі, бо деякі з них переходять висоту осьми тисячів метрів, та своїми нагими шпиллями пнутуться високо в гору, здає ся гень, під саме небо. У нас сего нема, тому і природа наших гір зовсім відмінна від таїмтих. Тому і не можна порівнювати карпатські гори з альпейськими та природу альпейську з карпатською. У нас майже усі гори покриті лісом і травою, нема серед гір наших нагих верхів, в які так богата карпатська альпейська.

Наши гори не бути в очі наготово, не відстрашують подорожного своїми високими, недоступними та скелестими верхами, своїми карколомними дорогами; противно, верхи наших гір покриті верствами осадових скель, на яких розжита ся буйна ростинність; усі они заокруглені наче холми, дають можливість вступити на них навіть без великого труду та висилена. Верхі наших гір мають форму заокруглену, холмовату, наче бані наших церков. А холми сі не съвітять наготово, як се дів ся у високих горах, але їх окружують стежки зелени дерев; в місцях висших, де теплота в низька, а в наслідок того дерева не можуть рости, там покриті верхи горбів ланами буйної трави. Тому то наші гори не мають дикого характеру; се надає їм як раз питомого їм характеру, по яким відрізняти їх можна від гір інших країн. Що більше, гори деяких країв є так високі, що на них творяться ледники. А се тому, що теплота на них є дуже низонька і пересічно в році стоїть по-важне пулі. Серед такої студени сніг не може тати, раз у раз грубіс і сі високі країни покривають ся ледниками, звід яких вилівлюють богаті у воду, ніколи не висихаючі потоки. У нас сего нема.

Нема серед наших гір карпатських так високих сторін, де би пересічна теплота стояла понизше зера. Нема тому і на них сих

ледових піль, які відструшають від себе усій живий сьвіт а з ним і чоловіка. На високих горах жити чоловік не може. Раз тому, що нема тут і ростин і звірят, які в доконечною основою житя чоловіка а друге тому, що студін тут так велика, що серед неї грозила би чоловікові вічна загада. Ще одно. На високих положеніх місцях воздух є дуже рідкий і тому є непригідний для житя людей. Такий воздух є за слабий, аби утримати звичайний відхи, тиснене его є за мале, аби могло утримати рівновагу і оперти ся тисненю знутри людини. Там жити чоловік не може. У нас такого нема. Тому усі місця наших гір можуть бути заселені. Усюди може перебувати чоловік та користати з плодів землі. Навіть найвисіші верхи не є від того виключені.

Гори, положені на області угорської України можемо поділити на дві часті. А се як з огляду на їх склад, так і з зогляду на вік, в якім они повсталі. Одна часть гір повсталі скоро, друга пізніше. Та, що повсталі скоро, носить на собі ціхі гори старих, а ті, що повсталі пізніше, носять на собі ціхі житя, съвіжостіта, так сказати, молодості. Скорі повсталі ті гори, розложені від Карпат на півдні, а саме положені в стороні полуднево-західній від карпатського хребта. Карпати в горами молодшими. Південна їх частиня валежить до української етнографічної області на Угорщині.

Старі гори української Угорщини розложилися над Попрадом, Торискою, Горнадом, Теплюю, Ляборицею, Ужом та Ляторчею. Гори сі становити мусіли колись в дуже давніх часах одну цілість та тягнулися мабуть одним пасмом. Протягом часу змінила ся їх давна форма; они поділилися на поодинокі громади, попередлювані численними долинами рік так, що кинувши оком на них, не хоче ся вірити, що могли они колись творити одну однієї цілісті.

(Дальше буде).

Станиславів 14. лютого 1912. р.

Загальні збори

Тов. „Руска Захоронка“ в Станиславові відбудутся в суботу дія 2. марта 1912. р. о год. 5½ пополудні в комнатах при ул. Голуховського ч. 4 з отсім порядком днівним:

- 1) Відчитане протоколу з послідніх заг. зборів.
- 2) Звіт з діяльності товариства.
- 3) Звіт касовий.
- 4) Звіт комісії контрольної,
- 5) Вибір нового виділу Тов.
- 6) Внесення і запити членів.

Наколи о звичайній порі не збереться достаточне число членів, відбудуться збори того самого дня о годині 6. по півдні, без огляду на число присутніх членів.

За Виділ:

Федір Величко секретар. о. І. Гордієвський голова.

Купуйте і паліть тільки паперці і тутки з маркою

ПРОСЬВІТА“

з продажі яких 5% іде на ціли Товариства „Просьвіта“ 2½% на „Рідну Школу“.

За перших двайцять місяців побрало Тов. „Просьвіта“ титулом провінції 814 К 95 сот., а „Рідна Школа“ (за двайцять місяців) 198 К 15 сот. — разом на просвітні ціли прибуло 1048 К 10 сот.

Обовязком членів „Просьвіти“ є уважати на те, аби в трафіках і крамницях Товариства були тутки і паперці „Просьвіта“.

З більшими замовленнями вілажить звертати ся до головного складу на адресу: М. ТРАМЕР, Львів, ул. Кохановського ч. 11.

Купці, уживайте тільки туток і паперців „ПРОСЬВІТА“!

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закону о створенні з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удиу.

Цілою Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпечений в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без по-

лучення податку рентового.

Вклади приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в півдні.

Кonto в Щадниці поштовий ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,468.296—

Уділи членські К 341.275—

Позички удільні К 3,916.577—

Капіталії Товариства отворені перед півднем.

ПИСАНЯ

ШКОЛА на МАШИНІ

Жорберт Ерліх Львів, площа Смольки 4.

Склад машин до писання і американських

уладжень бурових.

(50)

(30)

Ц. К. НАДВОРНІ ДОСТАВЦІ

П. ЛЯДШТЕТТЕР і СИНИ

МОДНІ ТОВАРИ ЛЬВІВ

ул. Академічна ч. 10.

Розклад їзди зелізниць у Львові.

Відізд з Головного двірца до:

Приїзд на Головний дворець з:

рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
3:40	8:22*	2:45*	7:00*	11:1
—	8:45	6:05	7:30	12:35*
—	—	5:46	—	—
—	—	3:50	—	—
6:15	10:40	2:18*	8:46	11:13
—	—	2:35	8:38*	—
6:00	9:15*	2:20*	—	10:48
—	9:37	—	2:50*	—
—	—	3:05	—	—
6:00	—	1:45	6:29	—
7:30	—	1:45	6:50	11:25
6:35	9:05	3:40	—	10:40
3:55	9:22	2:28	7:49	11:35*
6:06	7:22	—	—</	